



Foto: Wilma Wolters

Q-koorts

Nog steeds veel maatregelen

Piet Vellema, Gezondheidsdienst voor Dieren

De Nederlandse melkgeitenhouderij is de Q-koortsproblemen nog niet vergeten. Hoewel ernstige ingrepen nu achterwege blijven, zijn nog steeds veel maatregelen van kracht. Dit artikel gaat op een aantal daarvan in.

De zware ingrepen die Q-koorts in 2009 en 2010 heeft veroorzaakt staan bij veel melkgeitenhouders op het netvlies gebrand en dat zal ook nog wel een tijdje zo blijven. De zwaarste ingrepen zijn verleden tijd, maar nog lang niet alle maatregelen zijn van tafel. Dit artikel gaat in op een aantal voorschriften, zonder volledig te zijn. Een compleet overzicht van alle maatregelen is te vinden op de website www.rijksoverheid.nl.

Vaccinatie

Vaccinatie werkt goed. Dat blijkt uit onderzoek dat is uitgevoerd in Nederland en het buitenland. Bij gevaccineerde dieren is de kans op het aanslaan van een infectie klein en de kans op abortus nagenoeg nihil. Bovendien geeft vaccinatie een forse reductie in de uitscheiding van *Coxiella burnetii* als de dieren tóch besmet raken. De verspreiding van bacteriën naar de omgeving neemt hierdoor af en dat vermindert de kans op besmetting van mensen. Verder heeft de aanwezigheid van deze ziektekiem in voorgaande jaren geleid tot een toename van de weerstand bij mensen. Deze combinatie van factoren zorgt voor het sterk afgenomen aantal humane besmettingsgevallen. De komende jaren blijft vaccinatie van melkschapen, melkgeiten en kleine herkauwers op bedrijven met een publieksfunctie verplicht. Het vaccin werd in voorgaande jaren betaald door de overheid, maar dat is inmiddels verleden tijd. Op dit moment is ruim voldoende vaccin aanwezig voor alle dieren die verplicht moeten worden gevaccineerd. De uitvoering van de vaccinatie is vereenvoudigd ten opzichte van voorgaande jaren: u kunt een afspraak maken met uw eigen dierenarts. Na bestelling van het vaccin worden alle dieren die nog niet eerder zijn gevaccineerd, twee keer gevaccineerd met drie weken tussentijd. De andere dieren krijgen een herhalingsvaccinatie. Bewaar het ondertekende vaccinatieformulier minimaal twee jaar en zorg ervoor dat binnen drie dagen de vaccinatie wordt gemeld in het I&R-systeem.

Tankmelkmonitoring

De tankmelkmonitoring die is gestart in 2009 wordt ook in 2011 voortgezet. Tussen 1 december en 1 juni wordt eenmaal per twee weken een monster uit de melktank genomen. Tussen 1 juni en 1 december vindt elke maand onderzoek plaats. Op besmette bedrijven wordt het hele jaar elke twee weken melkonderzoek uitgevoerd. De onderzoeksprocedure is niet gewijzigd ten opzichte van

voorgaande jaren. U kunt bij vragen over de uitvoering contact met GD opnemen. De frequentie van monsternamen wordt niet door de GD bepaald.

Levenslang fokverbod

Op een deel van de besmette bedrijven lopen dieren met een levenslang fokverbod. Onder voorwaarden kan op deze bedrijven het levenslange fokverbod zijn opgeheven voor dieren die na 1 juli 2009 zijn geboren. Een van de voorwaarden is het in een aparte ruimte binnen de stal houden van deze dieren om direct contact met andere kleine herkauwers te voorkomen. Daarnaast moeten nageboortes worden verzameld in lekdichte bakken die in of dichtbij de stalruimte van deze dieren staan. Vervolgens worden de nageboortes ter destructie afgevoerd. De betreffende dieren worden de laatste maand van de dracht elke twee weken door de eigen dierenarts geïnspecteerd en bij het optreden van abortus wordt de nVWA op de hoogte gesteld. Vervolgens vindt onderzoek plaats om uit te sluiten dat sprake is van Q-koorts. Deze bezoeken en de bevindingen worden door de eigenaar schriftelijk vastgelegd.

Overige maatregelen

Naast bovengenoemde besluiten gelden onder andere maatregelen om mest afgedekt op te slaan, zijn er aanvoerbeperkingen, moeten dieren binnen zes maanden na de geboorte worden geregistreerd in de centrale I&R-database en geldt een hygiëneprotocol.

Meldplicht bij optreden van abortus

De meldplicht bij het optreden van abortus op schapen- en geitenbedrijven is niet nieuw. Op basis van de Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren (GWWD) waren houders en dierenartsen altijd al verplicht om verschijnselen van bepaalde besmettelijke dierziekten te melden bij de nVWA. De nVWA heeft deze meldplicht dit jaar aangescherpt voor bedrijven met meerdere abortusgevallen. Bij kleine herkauwers komt namelijk een aantal vervelende ziektekiemen voor die voor de mens niet zonder risico zijn en veel van deze ziektekiemen komen vrij bij de geboorte of bij een abortus. Enkele voorbeelden daarvan zijn ziektekiemen als *Toxoplasma gondii*, *Chlamydia abortus*, *Listeria monocytogenes*, verschillende *Campylobacter* soorten, verschillende salmonella's, *Yersinia pseudotuberculosis*, *Brucella melitensis* en *Brucella abortus* en *Coxiella burnetii*.

Na melding van het optreden van meerdere abortusgevallen doet de nVWA onderzoek op het bedrijf. Onderdeel van dit onderzoek is

een test op de aanwezigheid van *Coxiella burnetii*, de Q-koorts bacterie. Ook vindt onderzoek plaats op *Brucella melitensis*. Omdat de resultaten van dit onderzoek ongeveer een week op zich laten wachten mag een bedrijf gedurende die periode geen dieren afvoeren van het bedrijf. Hoewel bovenstaande vervelend is, roepen wij geitenhouders op om bij abortusproblemen altijd contact op te nemen met de eigen dierenarts. Samen zult u tot een aanpak moeten komen en moeten bedenken dat bij problemen sprake is van meldingsplicht. Daarnaast blijft het natuurlijk van het allergrootste belang om achter de oorzaak te komen. Stuur daarom bij het optreden van meerdere gevallen van abortus altijd vrucht en nageboorte op voor onderzoek. Het instellen van een behandeling zonder diagnose raden wij af. Zolang geen onderzoek heeft plaatsgevonden is voorzichtigheid geboden. Dit geldt zeker voor zwangere vrouwen. Zij zouden direct en indirect diercontact zoveel mogelijk moeten mijden.

Zaken op orde

Door de problemen van de afgelopen jaren maken veel geitenhouders nog steeds moeilijke tijden door. Een ongunstige tankmelkuitslag leidt niet meer tot ruiming, maar toch zitten elke paar weken veel mensen met spanning op de uitslagen te wachten. Daarnaast heeft een deel van de andere maatregelen invloed op de dagelijkse bedrijfsvoering. Hoewel de GD niet verantwoordelijk is voor de regelgeving op dit terrein zou ik u toch willen oproepen bovenstaande zaken netjes uit te voeren: de geitenhouderij wordt van alle kanten intensief gevolgd en kleine onvolkomenheden kunnen dan enorm worden uitgegroot. Gedoe is het laatste wat u op dit moment kunt gebruiken. 